

Boerenzwaluwen slachtoffer van 'zomerstorm'

Op de avond van 25 juni 2004 kwam mijn zoon Geert (10) met zijn klas terug van een driedaags schoolkamp op Schiermonnikoog. Het waren dagen met ongewone kou, regen en harde wind. De Leeuwarder Courant meldde waterschade in gebouwen op het eiland. Er waren vloeren ondergelopen doordat rioleringen waren overbelast. Ook werd enorme schade aan de broedkolonies van vogels op de Waddeneilanden gemeld: Nesten met jongen en eieren van Lepelaars, sterns (met name van Noordse en Dwergsterns), meeuwen en Scholeksters waren massaal weggespoeld, doordat het door de storm opgezweept zeewater de kwelders binnendrong.

De kinderen verbleven in kampeerboerderij 'De Kooiplaats'. Hier speelde zich een ander drama af. Zij zagen overal de jongen van Boerenzwaluwen, die er onder verscheidene afdaken broeden, 'uit het nest vallen of waaien'. Sommige konden in het nest worden teruggezet, andere bleken echter te verzwakt, gewond of al dood. Bij vele nesten bleven de oudervogels weg, zodat de jongen verkleumden en verhongerden. Op een foto, die gemaakt werd van enkele door Geert meegenomen dode jongen, zijn wat slachtoffers van deze ramp te zien. Zij variëren van vrij klein tot vliegvlug. De

kleinste vogels zijn besmeurd met uitwerpselen. Zij werden kennelijk niet meer door de ouders verzorgd, hun luierpakketjes werden niet meer verwijderd. Aan de oudste valt op dat deze erg mager zijn.

Vermoedelijk heeft deze jonge vogel al verscheidene dagen geen voer door de ouders toegestopt gekregen. Mogelijk omdat al meer dan een week voordat de storm losbarstte het weer was omgeslagen naar 'koud en nat'. In de periode daarvoor was het juist lange tijd droog en vrij warm weer geweest. Misschien dat de omstandigheden op dit Waddeneiland extremer waren dan elders in het land. Duidelijk is in elk geval dat hier al dagen voor de storm voor de jonge zwaluwen een penibele voedselsituatie ontstond. Als de oudervogels dagenlang niet genoeg insecten voor zichzelf en de jongen kunnen vangen, stoppen zij met het verzorgen van de jongen. De noodsituatie gebiedt hen zichzelf in stand te houden, de jongen op te geven en te hopen op betere tijden. Het broedseizoen voor de getroffen zwaluwouderparen moet, omdat de ramp zich zo laat in de broedtijd voordeed, als (vrijwel) verloren worden beschouwd.

In de middag van de 25ste juni nam de wind af en ook de temperatuur liep weer op. Ik merkte toen, met de auto terugkerend van het werk, dat Boerenzwaluwen soms in behoorlijk grote groepen op insectenjacht

Vijf jonge Boerenzwaluwen, opge-raapt na een juni-storm op Schiermonnikoog.
Foto: Auke B. Tertuin.

waren in de luwte van bomen en bosjes. Zij vlogen daarbij laag boven de grond en boven de weg. Over een afstand van een kilometer of zes, van Gerkesklooster naar Kollum, telde ik vier dode Boerenzwaluwen op de weg. Alle pas uitgevlogen jongen met een korte staart. Deze vogels waren zojuist gesneuveld in het verkeer maar misschien dat enige verzwakking door het slechte weer hieraan mede debet was. De snelheid, maar vooral de wendbaarheid van de Boerenzwaluw zorgt ervoor dat deze vogel onder normale omstandigheden maar zelden als verkeersslachtoffer gevonden wordt. Een enkele hardrijder kan echter veel meer leed aanrichten dan vele automobilisten die zich voegen naar regels en omstandigheden.

■ Auke B. Terluin, Molenhoek 29, 9291 DB Kollum, (0511) 45 10 11.

Roodstaartenballet

Midden april 2003 vertoefde ik in de tuin en hoorde in de verte de zang en roep van een Gekraagde Roodstaart. Een geluid dat we in onze woonomgeving nog maar zelden horen. Het is ooit anders geweest. Begin jaren negentig van de vorige eeuw was het gebied dat zich situeert in de Antwerpse Voorkempen (Brecht), nog grotendeels bos met vooral Grove Dennen, Berken en wat Zomereiken. Losjes verspreid stonden er enkele buitenverblijfs (bungalows), enkele oudere woningen en wat nieuwbouw. Tijdens een zware storm zijn er veel van de Grove Dennen omgewaaid, wat een rommelige indruk gaf, maar een ideale bintoop bleek te zijn voor de Gekraagde Roodstaart. Nu is de buurt bijna helemaal bebouwd met vrijstaande huizen en is de 'gekraagde', zoals wij hem kortweg noemen, hier als broedvogel verdwenen. Denkend aan die betere 'roodstaarttijden' gaan mijn gedachten altijd terug naar een zondagmiddag in mei 1994. In een oud huis waarop wij vanuit onze tuin uitzicht hebben, waren renovatiewerken aan de gang. Zo rond vijf uur in de middag zagen we hoe de toekomstige bewoners, alvorens te vertrekken alle ramen dicht deden. Iets later merkte ik op dat er in het huis een vogeltje rondvloog dat soms tegen het vensterglas botste. Met de kijker was te zien dat het een mannetje Gekraagde Roodstaart was. Blijkbaar vermoedde hij zich neer op de vensterbank om nadien in een

Mannetje Gekraagde Roodstaart.
Foto: Wim Smeets.

vlinderachtige vlucht achter het glas steeds op en neer te vliegen. Plots streek op de vensterbank, maar dan aan de buitenkant, een ander mannetje Gekraagde Roodstaart neer. Een poos zaten de vogels elkaar aan te kijken. Telkens als de opgesloten vogel omhoog fladderde, deed de buiten zittende vogel hetzelfde. Zo voerden ze beide een bijna synchroon ballet op wat wel prachtig om te zien was. Vanuit onze uitkijkplaats leek het wel of de buiten zittende Roodstaart voor een spiegel op en neer vloog. Met het wegvliegen van de vrije vogel eindigde na tien minuten de voorstelling. Het opgesloten exemplaar vloog af en toe nog eens de hoogte in maar minder intensief dan voorheen. Met alleen nog maar stukje van de kop zichtbaar bleef hij achter het kozijn zitten.

Daar het huis dus nog geen permanente bewoners had, was het een hele zoektocht naar hun woonadres. Een buurman kende hun achternaam en had een vaag vermoeden in welke gemeente ze konden wonen. Na enig opzoekwerk en enkele telefoontjes kwam ik tot grote opluchting bij de juiste mensen terecht. Deze vonden het ganse gebeuren wel erg, maar wensten geen vijftig kilometer heen en weer te rijden om 'een vogeltje' te bevrijden. Ik begon de schoonheid van de vogel te beschrijven en gaf hem met een leugentje om bestwil het predikaat 'zeldzaam'. Dit laatste hielp en zo kreeg ik

de belofte dat men morgen alvorens te gaan werken een ritje zou maken om onze gevangen vriend te bevrijden. De volgende dag heb ik 's avonds voor alle zekerheid maar even teruggebeld. Ze hadden zoals beloofd de vogel de vrijheid teruggegeven, er nog aan toevoegend dat hij er inderdaad zeldzaam uit zag.

■ Eddy A.J. Janssens, Veenlaan 15, B-2960 Brecht, België.

Waarneming Houtsnip

De waarnemingen van Houtsnippen lezend in de rubriek 'Uit Het Veld' en 'Veldwaarnemingen' in *het Vogelaar* 51 (2), kwam mij een dergelijk voorval van enige tijd her, maar gelukkig naar behoren vastgelegd, weer voor de geest. Op 3 februari 2001 schoot, tijdens sneeuwval (!), in snelle vlucht een Houtsnip voorbij, blijkbaar, gezien geringe hoogte en diagonaal naar boven gerichte vlucht, zojuist opgevlogen of opgeschrikt. Dit gebeurde op een open, parkachtig stuk grond, ook in dit geval binnen de bebouwde kom van Wageningen. Gezien de kennelijke belangstelling voor dit soort waarnemingen wilde ik de lezers ook deze waarneming, hoewel laat, niet onthouden

■ S. Boelsma, Huszárilaan 29, 6708 MS Wageningen.

Geringde Waterhoentjes

Klaas van Dijk observeerde in januari 2005 een in 2004 geboren Waterhoen met een Hiddensee-ring in een stadsvijver te Groningen. Hij geeft ringers en andere vogelaars het advies om wat meer op deze 'gewone' vogels te letten. Tenslotte zitten er ook bij de stadsvijvervogels trekkers die interessante informatie kunnen opleveren.

Boomvalk jaagt op Huiszwaluwen

Afgelopen week kreeg ik tijdens de inspectie van de Buddleja's aan de Dreef in Aalsmeer van de ter plaatse nestelende Huiszwaluwen twee keer alarmroepjes te horen. De eerste keer kort en min of meer ontspannen; dit gold een laag overvliegende Ekster.

Maar de tweede keer was de paniek veel heftiger. De circa tien vogels probeerden ook met volle inspanning hoogte te winnen en waren daar al een halve minuut mee bezig

toen er een Boomvalk in mijn blikveld verscheen. Deze vloog ruim een 'etage' lager, maar hij posteerde zich recht onder de Huiszwaluwen en begon eveneens hoogte te winnen. Daarbij werd flink met de vleugels geslagen, terwijl de vogel in vrij kleine cirkels omhoog schroefde.

Dit hele tafereel duurde vrij lang, zeker twee minuten. De Huiszwaluwen raakten ten slotte zó hoog, dat ik ze met de verrekijker (8x) niet meer kon zien. De Boomvalk zag ik nog wel, al werd ook hij kleiner en kleiner. Aan het feit dat hij steeds maar op dezelfde manier rondraaide met dezelfde energieke vleugelslag, maakte ik op dat hij nog steeds stijgende was en dat de Huiszwaluwen zich wel boven hem zouden bevinden. Hóren kon ik de Huiszwaluwen inmiddels ook al niet meer.

Ik verwachtte dat het gebeuren, dat deed herinneren aan zo'n akelig brommend sportvliegtuigje dat een aantal parachutespringers tot op grote hoogte moet afleveren, wel zou eindigen met een vrije val met pirouettes van de Boomvalk, maar dat kwam niet helemaal uit: de Boomvalk zag ik afglijden tot ik hem achter de huizen kwijtraakte. Het heeft er dus de schijn van dat de Huiszwaluwen het dodelijke 'spelletje' hebben gewonnen, maar helemaal zeker ben ik daar niet van.

Ongetwijfeld zal deze manier van jagen door een Boomvalk wel vaker gebeuren, maar ik heb het nog nooit eerder gezien.

■ Klaas Eigenhuis

Vogels die hun voedsel verstoppert

Januari 2005. Mark Zevenbergen neemt vanuit zijn huis een Ekster waar die een stuk brood bovenin een coniferenhaag verbergt. Om de zaak goed te camoufleren legt hij er zelfs nog enkele takjes bovenop. De tuineksters van Guido Aijkens verstopten hun voedsel tussen de naalden van de Blauwspaar. Hun jongen hadden dit kunstje al na twee en een halve maand door. Naar aanleiding van deze berichten schrijft Albert Noorlander dat hij een dergelijke observatie deed van een Torenvalk die in de polder bij Tienhoven een prooi verborg bij een boomstammetje. Het zichtbare deel van de prooi bedekte hij met gras. Een week

later was de muis weg en lagen er braakballen op die plek.

Adri de Groot reageert op deze mededelingen met het bericht dat hij het boek 'Kraaien, kwajongens van bos en veld' van Jenny

de Laet heeft gerecenseerd waarin het verbergen van voedsel door kraaiachtigen uitvoerig wordt besproken. (http://www.vogeldagboek.nl/Recensies/Vogels/Kraaien_kwajongens.html)

Veldwaarnemingen CCXLVI

Kuifaalscholver,
19 december 2004,
Haven, West-
Terschelling,
Juveniel.
Foto: E. Winkel.

Roodkeelduiker		
25-11-2004	1	Lauwersooghaven. E. Winkel.
23-10-2004	2	Brouwersdam. P. Bauwens.
Geoorde Fuut		
3-7-2004	18	Bargerveen. P.J. de Boer.
Jan van Gent		
24-10-2004	1	Renesse. P. Bauwens. Juveniel.
Kuifaalscholver		
19-12-2004	1	Haven, West-Terschelling. E. Winkel. Juveniel.
Kleine Zilverreiger		
15-7-2004	2	Lauwersmeer. P.J. de Boer.
24-8-2004	2	Schiermonnikoog. P.J. de Boer.
31-8-2004	1	Marspolder, Lienden. H. Bottelier.
Grote Zilverreiger		
21-10-2004	4	Piaam, Makkum. P.J. de Boer.
27-10-2004	15	De Weeren, Polder Oldelamer Weststellingwerf. C. Postenhoven.
30-10-2004	17	De Hellingen, Polder Oldelamer Weststellingwerf. C. Postenhoven.

4-11-2004	2	Wanneperveen. R. Schut.
17-11-2004	1	IJsseluitwaarden, Baak. G.J. van Nie.
4-12-2004	3	Den Nul. E. Winkel.
Ooievaar		
27-10-2004	26	Kiersche Wijde, De Wieden Wanneperveen. C. Postenhoven. Waarschijnlijk overwintersaars.
Zwarte Ibis		
25-11-2004	1	Ezumazijl. E. Winkel. Adult.
Chileense Flamingo		
10-12-2004	1	Ezumazijl. E. Winkel. Juveniel, geringd in Zwillborcker Venn. (ZV27)
Kleine Rietgans		
3-10-2004	250	Nijemirdum, Gaasterland. P.J. de Boer. Komen steeds vroeger in de herfst aan. Oostpolder Eemsmond. P. Bauwens.
21-11-2004	1	
Indische Gans		
17-10-2004	4	Zwolse Dijk, Zwarte Water Hasselt. C. Postenhoven.

Zwarte Ibis, 25 november 2004,
Ezumazijl, Adult.
Foto: E. Winkel.

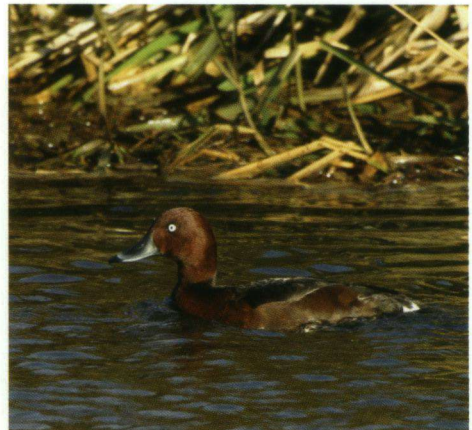

Witbuikrotgans, 18 december 2004, Hoofdweg, West-Terschelling.
Foto: E. Winkel.

Sneeuwgans		
16-10-2004	1	West van Holwerd. P.J. de Boer.
Canadese Gans		
10-7-2004	71	De Mussels Beilen. P.J. de Boer.
14-8-2004	45	Piaam, Makkum. P.J. de Boer.
Zwarte Rotgans		
18-12-2004	1	Hoofdweg, West-Terschelling. E. Winkel.
Witbuikrotgans		
18-12-2004	1	Hoofdweg, West-Terschelling. E. Winkel.
Roodhalsgans		
10-12-2004	1	Ezumazijl. E. Winkel.
Casarca		
2-9-2004	21	Ezumakeeg, Lauwersmeer. P.J. de Boer.
27-10-2004	2	De Brandemeer, Polder Oldelamer, Weststellingwerf. C. Postenhoven.
Witoogeend		
25-12-2004	1	Oude IJssel, Gendringen. G. Strang. Mannetje.
12-1-2005	1	Oude IJssel, Gendringen. E. Winkel. Mannetje.
Topper		
21-10-2004	65	Kornwerderzand, Afsluitdijk. P.J. de Boer.
27-11-2004	1	Gaatkensplas, Barendrecht. P. Bauwens. Juveniel.
Nonnetje		
20-12-2004	1	West aan Zee, Terschelling. E. Winkel. Zeldzaam op Terschelling.
Blauwe Kiekendief		
30-10-2004	3	Schiermonnikoog. P.J. de Boer. Vrouwtje.
8-11-2004	1	Reemsterhei, Hoge Veluwe. G.J. van Nie.
6-12-2004	1	Reemsterhei, Hoge Veluwe. G.J. van Nie.
Havik		
20-8-2004	1	Koudekerksche Inlaag Schouwen-Duiveland. E. Janssens Sloeg prooi (Kauw) om deze zittend op een weidepaal te verorberen.

Ruigpootbuiser		
30-10-2004	1	Schiermonnikoog. P.J. de Boer.
Visarend		
11-9-2004	1	Drentse Aa, Taarlo. P.J. de Boer.
Smelleken		
17-10-2004	1	Vreugderijkerwaard, Zwolle. C. Postenhoven.
24-12-2004	1	Laag-Keppel. Doetinchem. G. Strang.
Slechtvalk		
9-11-2004	1	Halle. Zelhem. K. Hamming. Mist één staartveer.
Kwartel		
19-8-2004	1	Westkappelle. E. Janssens.
Waterral		
14-11-2004	1	Eemshaven. P. Bauwens.
20-12-2004	1	Dieskant. 's-Hertogenbosch P. Bauwens.
Paarse Strandloper		
23-11-2004	100	Zuiderhavenhoofd, Scheveningen. E. Winkel. Één groep.

Witoogeend, 12 januari 2005, Oude IJssel, Gendringen.
Foto: E. Winkel.

Grote Burgemeester, Zuiderhavenhoofd, Scheveningen, 2e winter.
Foto: E. Winkel.

24-12-2004 3 Havenhoofd, West-Terschelling.
E. Winkel. Schaars op Terschelling.

Bonte Strandloper
8-9-2004 1 Ooyolder. H. Bottelier.
Grotendeels zomerkleed.

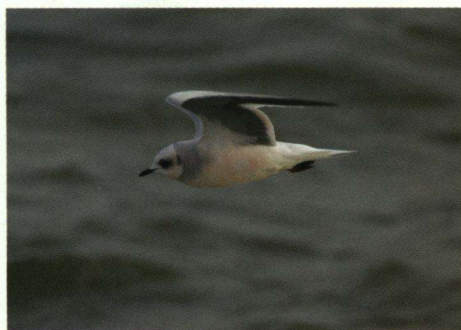
Breedbekstrandloper
20-8-2004 1 Prunjepolder.
Schouwen-Duiveland.
E. Janssens.

Bokje
4-12-2004 8 Tjeukemee, Rohel.
J. de Jong, W. Kok, R. Kuijpers.
5 exemplaren konden we ringen. Voor Friesland is het gebied aan de noordoever van het Tjeukemeer een belangrijke plek voor Bokjes om te overwinteren.

Witgatje
27-11-2004 1 Gaatkensplas, Barendrecht.
P. Bauwens.

Kleine Jager
19-8-2004 1 Westkappelle. E. Janssens.

Dwergmeeuw
23-11-2004 1 Zuiderhavenhoofd, Scheveningen. E. Winkel.
Adult.

Ross' Meeuw, 23 november 2004, Zuiderhavenhoofd, Scheveningen, adult.
Foto: E. Winkel.

Geelpootmeeuw
8-9-2004 1 Ooyolder. H. Bottelier.

Grote Burgemeester
23-11-2004 1 Zuiderhavenhoofd, Scheveningen. E. Winkel.
2e winter.

Ross' Meeuw
23-11-2004 1 Zuiderhavenhoofd, Scheveningen. E. Winkel.
Adult.

Drieteenmeeuw
23-11-2004 2 Zuiderhavenhoofd, Scheveningen. P. Bauwens.
Adult.

Reuzenster
12-8-2004 2 Ezumakeeg, Lauwersmeer.
P.J. de Boer.
14-8-2004 25 Gaast en Makkum.
P.J. de Boer.

Noordse Stern
24-10-2004 1 Renesse. P. Bauwens.
Juveniel jagend op zee. Late waarneming.

Dwergster
24-8-2004 16 Schiermonnikoog. P.J. de Boer.

Zwarte Stern
13-9-2004 15 Eernewoude. P.J. de Boer.

Zomertortel
15-7-2004 3 Kollumerwaard, Lauwersmeer.
P.J. de Boer.

Kerkuil
8-11-2004 1 Eemshavenweg, Loppersum.
P. Bauwens.
Verkeersslachtoffer.

Bosuil
17-12-2004 1 Hoofdweg, West-Terschelling.
E. Winkel. Op 3 avonden gehoord. Laatste bevestigde waarneming dateert uit 1948.

Ransuil
10-12-2004 20 Groene Ster, Leeuwarden.
E. Winkel.

Velduil
10-12-2004 2 Groene Ster, Leeuwarden.
E. Winkel.

IJsvogel
7-11-2004 1 Zandwinplas, Bremenbergpas,
Meppel. C. Postenhoven.
28-11-2004 1 Oosterwijse Vloed, Baak.
G.J. van Nie.
4-12-2004 1 Hengelse Beek, Baak.
G.J. van Nie.
4-12-2004 1 IJsseluitwaarden, Baak.
G.J. van Nie.
25-12-2004 2 Duursche Waarden, Den Nul.
E. Winkel.

Kleine Bonte Specht
16-10-2004 1 De Olde Maten. Zwartsluis.
C. Postenhoven.

Strandplevier
24-8-2004 1 Schiermonnikoog. P.J. de Boer.

Strandleeuwerik
30-10-2004 12 Schiermonnikoog. P.J. de Boer.

Oeverpieper
2-10-2004 6 Koelevaartsveen, Dwingelder veld. C. Postenhoven.

Grote Gele Kwikstaart, 21 december 2004, Hoofdweg, West-Terschelling.
Foto: E. Winkel.

Grote Gele Kwikstaart

24-11-2004	2	Gaatkensplas, Barendrecht. P. Bauwens.
20-12-2004	1	Dieskant, 's-Hertogenbosch. P. Bauwens.
21-12-2004	1	Hoofdweg, West-Terschelling. E. Winkel.

Pestvogel

27-10-2004	4	Leeuwarden. P.J. de Boer.
------------	---	---------------------------

Paap

11-9-2004	2	Assen. P.J. de Boer.
-----------	---	----------------------

Baardmannetje

6-10-2004	20	Westhoek, Het Bildt. P.J. de Boer.
-----------	----	---------------------------------------

Klapekster

30-10-2004	1	Schiermonnikoog. P.J. de Boer.
------------	---	--------------------------------

Frater

28-10-2004	70	Bantpolder, Lauwersmeer. P.J. de Boer.
------------	----	---

Grote Barmsijs

8-11-2004	7	Eemshaven. P. Bauwens.
-----------	---	------------------------

Noordse Goudvink

23-12-2004	7	Begraafplaats, West-Terschelling. E. Winkel. 5 vrouwtjes en 2 mannetjes.
------------	---	---

Sneeuwgorst

25-9-2004	5	Lauwersmeer. P.J. de Boer.
22-11-2004	7	Hondsbosche Zeewering. A. Gronert.

Zwarte Zwaan

8-7-2004	12	Mokkebank, Gaasterland. P.J. de Boer.
----------	----	---

Noordse Goudvink, 23 december 2004, 5 vrouwtjes en 2 mannetjes, West-Terschelling.
Foto: E. Winkel.